Suomen Tuulivoimayhdistys

Talousvaliokunta
Tav@eduskunta.fi

17.10.2022

Asia: HE 128/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle eräiden vihreän siirtymän hankkeiden väliaikaista etusijaa aluehallintovirastojen lupakäsittelyssä vuosina 2023—2026 ja hallintotuomioistuimissa vuosina 2023—2028 koskevaksi lainsäädännöksi
Aika: Tiistaina 18.10.2022 klo 12.15
Kuultava: Suomen Tuulivoimayhdistys ry
Asiantuntija: Operatiivinen johtaja Heidi Paalatie

Suomen Tuulivoimayhdistys (STY) kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi hallituksen esityksestä eduskunnalle eräiden vihreän siirtymän hankkeiden väliaikaista etusijaa koskevaksi lainsäädännöksi.

STY pitää lausunnoilla olevaa hallituksen esitystä erittäin tärkeänä ja toivoo lain astuvan mahdollisimman pian voimaan. Vihreän siirtymän edistämisen lisäksi Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan on pakottanut Suomen nopeuttamaan kotimaisen energiantuotannon lisärakentamista.

Tuulivoima on keskeisessä roolissa Suomen vihreässä siirtymässä ja energiaomavaraisuuden kasvattamisessa. Tuulivoima tarjoaa edullista sähköä, jolla mahdollistetaan teollisuuden, lämmityksen ja liikenteen sähköistämistä sekä vetytaloutta. Suomessa tällä hetkellä suurin uusiutuvan energian kasvupotentiaali on maatuulivoimassa, jonka keskeiset lupamenettelyt ovat tuulivoimaosayleiskaava ja rakennuslupa, joissa viranomaisena toimii kunta. Mikäli maatuulivoimahanke tarvitsee ympäristöluvan, myöntää senkin luvan lähtökohtaisesti kunta ympäristönsuojelulain (527/2014) 34.2 §:n nojalla. ***Maatuulivoimahankkeessa ei siten pääsääntöisesti ole aluehallintoviraston (AVI) lupamenettelyjä.*** Merituulivoimahanke tarvitsee aina vesitalousluvan, jonka myöntää AVI, muuten merituulivoimahankkeenkin luvitus kulkee kunnan kautta. Vihreän siirtymän edistämiseksi ja energiaomavaraisuuden lisäämiseksi on äärimmäisen tärkeää, että myös maatuulivoimaa koskevia menettelyjä otetaan nyt säädettävän muutoksenhaun ohituskaistan piiriin. **STY pitää erittäin hyvänä hallituksen esitykseen sisältyvää ehdotusta maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) uudeksi 188a §:ksi, jossa säädettäisiin, että** uusiutuvan energiantuotannon kannalta merkittäväksi katsottavaa asemakaavaa koskeva valitus ja **77a §:ssä tarkoitettu tuulivoimaosayleiskaavaa koskeva valitus on käsiteltävä hallintotuomioistuimessa kiireisenä.** STY kuitenkin esittää muutamia muutoksia esitykseen, jotta se nopeuttaisi tuulivoimahankkeiden etenemistä.

Suomen tuulivoimayhdistys ry
Yliopistonkatu 34B17
40100 Jyväskylä

Puh. 040 550 3858
E-mail: heidi.paalatie@tuulivoimayhdistys.fi
www.tuulivoimayhdistys.fi

STY pitää kannatettavana ehdotuksen mukaisten lainsäädäntömuutosten alkuperäisen voimassaolon pidentämistä. Jotta esitys edistäisi merituulivoimaa optimaalisella tavalla, pitäisi myös ***ympäristö- ja vesilupien ohituskaistan kesto pidentää vuoteen 2028 asti***. Tällä hetkellä on vireillä ensimmäiset nykyaikaisten merituulivoimahankkeiden yleiskaavat. Vesilupaa haetaan vasta niiden tultua lainvoimaiseksi, joten on erittäin epätodennäköistä, että merituulivoimaa koskevat vesiluvat ehtisivät ohituskaistan piiriin ilman voimassaolon pidentämistä.

Jotta nyt käsiteltävänä oleva hallituksen esitys edistäisi vihreää siirtymää vielä esitettyä paremmin, toivoisimme valiokunnan kiinnittävän vielä seuraaviin asioihin huomioita:

1. ***STY esittää, että kiireellisenä käsiteltävien asioiden piiriin sisällytettäisiin myös 188a §:ssä tarkoitettujen kaavojen perusteella myönnettyjä rakennuslupia koskevat valitukset sekä näitä kaavoja ja rakennuslupia sekä poikkeamislupia koskevista poikkeuspäätöksistä tehdyt valitukset.*** Maankäyttö- ja rakennuslain 192.1 §:än lailla 927/2021 tehdyn muutoksen mukaan 1.12.2021 alkaen rakennusluvista ovat saaneet valittaa myös ympäristön-, luonnon- tai terveydensuojeluun keskittyvät yhdistykset, jos rakennuslupa koskee rakennusta hankkeessa, johon sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettua lakia. Muutoksen seurauksena rakennuslupia koskevien valitusten määrä on kasvanut. Maatuulivoimahankkeiden osalta rakennuslupa on hankkeen toteuttamisen kannalta keskeisin lupa, sillä hankkeet eivät yleensä tarvitse ympäristölupaa. ***Jotta keskeisten lupien valitusten nopeutettu käsittely koskisi myös maatuulivoimahankkeita ja muita uusiutuvan energian hankkeita, tulisi uusiutuvan energian hankkeiden rakennuslupiin liittyviä päätöksiä koskevat valitukset käsitellä kiireellisenä***. Rakennusluvat ovat erittäin keskeisessä asemassa myös merituulivoimahankkeissa, ja koska rakennuslupia tullaan merituulivoimahankkeissa käytännössä hakemaan samanaikaisesti vesilupien kanssa, nopeutetusta käsittelystä vesilupia koskevissa hallinto- ja valitusmenettelyissä saatava hyöty uhkaa jäädä merituulivoimahankkeiden valmistumisaikataulun kannalta tehottomaksi, mikäli vastaavaa nopeutettua menettelyä ei uloteta koskemaan myös rakennuslupia koskevia valituksia. Tämä tulisi huomioida nykyisessä maankäyttö- ja rakennuslaissa ja/tai eduskuntakäsittelyssä olevassa uudessa rakentamislaissa (HE 139/2022).

2. Ympäristönsuojelulakiin ehdotetussa uudessa 197a §:ssä säädettäisiin, että ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittelystä aluehallintovirastossa annetun lain (898/2009) 2a §:ssä tarkoitettua lupahakemusta koskeva asia on muutoksenhakutuomioistuimessa käsiteltävä kiireellisenä. ***197 a § tulisi ulottaa koskemaan myös uuden 2a §:n mukaisten hankkeiden ympäristölupia, jotka käsittelee pääsääntöisesti kunnan ympäristönsuojeluviranomainen***. Nyt esitys koskee ainoastaan aluehallintoviraston käsittelemiä ympäristölupia. Maatuulivoimahankkeet suunnitellaan yleensä siten, että ne

Suomen tuulivoimayhdistys ry
Yliopistonkatu 34B17
40100 Jyväskylä

Puh. 040 550 3858
E-mail: heidi.paalatie@tuulivoimayhdistys.fi
www.tuulivoimayhdistys.fi

eivät tarvitse ympäristölupaa. Ympäristölupaa voidaan kuitenkin edellyttää naapuruussuhdelain (1920/26) perusteella, jolloin lupahakemuksen käsittelee kunta. ***Huomioiden nyt ehdotetun lain tavoitteet, STY ei näe syytä asettaa kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen käsittelemiä ympäristölupahakemuksia eriarvoiseen asemaan aluehallintoviraston käsittelemiin ympäristölupiin nähden***.

3. Hallituksen esitystä on heikennetty lausunnoilla olleeseen luonnokseen verrattuna, sillä hallituksen esityksessä etusija tai kiireellisyys katsotaan verrattuna samojen lainkohtien myöntämiin muihin hakemuksiin (jotka eivät koske uusiutuvien energiamuotojen hankkeita). ***STY esittää, että kiireellisyys palautetaan luonnoksen mukaiseen muotoonsa***.

4. Tuulivoimahankkeiden siirtolinjojen ja kantaverkkoyhtiön voimajohtojen luvituksen sujuva eteneminen on myös keskeistä vihreän siirtymän nopeuttamiselle. Siirtolinjat luvitetaan aina lunastusluvalla, vaikka alueista olisi solmittu ennakkohaltuunottosopimukset. Parhaillaan eduskunnan käsittelyssä on lunastuslain uudistus, jossa valitusoikeutta lunastusluvista ollaan laajentamassa rekisteröityihin yhdistyksiin ja säätiöihin, joiden tarkoituksena on ympäristön, terveyden-, tai luonnonsuojelun edistäminen taikka asuinympäristön viihtyisyyden edistäminen. ***Oletettavissa on, että lunastuslupia koskevat valitukset tulevat lisääntymään lunastuslain muutoksen seurauksena, kuten rakennuslupia koskevien valitusten osalta on käynyt. STY esittää tästä syystä valiokunnalle, että valitusten kiireellisyyttä koskeva menettely laajennetaan koskemaan myös lunastuslupia koskevia valituksia siltä osin kuin lunastusmenettely liittyy uusiutuvan energiantuotannon kannalta merkittäväksi katsottavaan hankkeeseen.***

5. Tuulivoimarakentamista koskevien päätösten yhteydessä ovat yleistyneet valitukset kaavan tai päätösten eri välivaiheista, jotka eivät itsessään ole lainkaan valituskelpoisia päätöksiä. Kuitenkin mikäli tällaisen päätöksen yhteydessä on päätetty muista menettelyyn liittyvistä asioista, kuten esimerkiksi kaavoituksen käynnistämistä koskevan sopimuksen hyväksymisestä, niin asia kokonaisuudessaan voi olla valituskelpoinen. Lakimuutoksen tarkoitus edistää vihreän siirtymän hankkeita ei toteudu, mikäli tällaiset menettelyn aikana tehdyt valitukset eivät kuulu nopeutetun valituskäsittelyn piiriin***. Esitämme, että MRL 188 a §:n (sekä mahdollisesti vastaavan uuteen rakentamislakiin otettavan säännöksen) soveltamisalaa laajennettaisiin kattamaan myös kaikki tuulivoimarakentamista ohjaavaan yleiskaavaan tai kaavoitusmenettelyyn liittyvät valituskelpoiset ja valituskelvottomat päätökset, poikkeamislupaa koskevat päätökset sekä MRL 188 a §:ssä tarkoitettujen kaavojen perusteella myönnettyyn rakennuslupaan tai tätä koskevaan menettelyyn liittyvät vastaavat päätökset***.

Kunnioittaen, Heidi Paalatie, operatiivinen johtaja Suomen tuulivoimayhdistys ry

Suomen tuulivoimayhdistys ry
Yliopistonkatu 34B17
40100 Jyväskylä

Puh. 040 550 3858
E-mail: heidi.paalatie@tuulivoimayhdistys.fi
www.tuulivoimayhdistys.fi